

i dessa sammanhang att betrakta som en tämligen konventionell databas på CD. Sökverktyget är en välkänd, välfungerande och i Windows- och Mac-version lättanvänd databashanterare för CD-baserad vetenskaplig litteratur, nämligen SPIRS (Silverplatter). Systemet fungerar under DOS, Windows, Macintosh och UNIX. All informationsbärande text i databasen är indexerad, vilket innebär att all information kan hittas. Så kallad thesaurus (en lista över i söksammanhang godkända termer) finns, vilket hjälper användaren med terminologin. Varje fråga är en »post» och varje post är indelad i upp till 18 »fält».

Standardinställningen visar i princip bara en kort sammanfattning av frågan och svaret. Den som vill fördjupa sig kan fritt välja vilka fält som visas. Man kan finna de referenser som svaret bygger på. Av naturliga skäl är referenserna aldrig färskare än frågorna. En referenslista som slutar på 1970-talet ter sig som en anakronism i IT-sammanhang, men problemet beror på databasens grundläggande konstruktion, dvs att de äldsta frågorna också har de äldsta svaren och referenserna.

Uppfyller kraven mer än väl

Om datorstödd informationssökning skall fungera bra måste två basala krav vara uppfyllda. För det första måste den använda databasen vara strukturerad på ett genomtänkt och standardiserat sätt. Uppfylls inte denna förutsättning kan det få finnas hur mycket intressant information som helst utan att den går att lokalisera.

För det andra måste databasen kunna kopplas till ett bra sökverktyg, alltså en databashanterare som klarar av att ordna och presentera den information som den hittar.

När det gäller Drugline på CD-ROM är båda kraven uppfyllda med råge. Både WinSPIRS och MacSPIRS (nära nog identiska, endast operativsystem skiljer) är lättanvända och flexibla sökverktyg som kan presentera informationen nära nog efter användarens önskemål.

Den som vill ha maximalt utbyte av systemet bör lägga någon timme på att lära sig hur själva logiken i sökningarna fungerar. Ett exempel: Sökordet »Losec» ger 54 artiklar, »omeprazol» 49 artiklar, »omeprazole» 59 artiklar och »omeprazol*» 65 artiklar. Den sista

sökningen – den bästa – är den som visar alla artiklar där substansen omeprazol över huvud taget nämns. Användande av thesaurusen ökar effektiviteten och sannolikheten för att sökresultaten motsvarar förväntningarna. Genom korrekt användande av »and» och »or» och rätt placerade parenteser kommer man långt.

Nytan återstår att värdera

»Drugline på CD-ROM» har sin plats i det välförsedda – självklart datorstödda – medicinska biblioteket. I slutändan återstår det att se om klinikern i trångmål går till datorn och letar själv eller använder sig av en äldre, väl beprövad teknik, så kallad telefoni, och med hjälp av den etablerar en interaktiv, med intuition, fantasi och förståelse försedd kontakt för gemensam problemlösning. •

Psyksiska störningar i olika kulturkretsar

Wolfgang M Pfeiffer. **Transkulturelle Psychiatrie. Ergebnisse und Probleme.** 272 sidor. Stuttgart–New York: Georg Thieme Verlag, 1994. Pris DM 124. ISBN 313-158-2022.

Recensent: professor Lars Jacobsson, psykiatriska institutionen, Umeå universitet.

Intresset för transkulturell psykiatri har ökat under senare år, dels därför att folkomflyttningarna gjort det nödvändigt att veta mera om de psykiska störningarna hos människor från andra kulturkretsar, dels av mera principiella skäl: Finns det något att lära om de psykiska sjukdomarnas och störningarnas natur genom att studera skillnader mellan olika kulturkretsar?

Intresset för de transkulturella frågeställningarna har varierat under 1900-talet. Kraepelin gjorde sin berömda resa till Java 1904 för att se hur de psykiska störningarna såg ut under helt andra »klimatiska och kulturella förhållanden». Redan i slutet av 1700-talet hade den engelska förvaltning-

en inrättat »lunatic azyllims» i bl a Indien så det fanns rapporter under hela 1800-talet om ibland mycket spektakulära psykiska sjukdomstillstånd i andra kulturkretsar.

Kulturbundna syndrom

Länge var transkulturell psykiatri framför allt ett ämne för amerikanska psykiatrer och kulturantropologer medan det i Europa inte har funnits samma intresse och forskningstraditioner. Wolfgang M Pfeiffer är en tysk psykiater som 1971 utgav en lärobok i transkulturell psykiatri som redan då var ett pionjärarbete genom sin med tysk noggrannhet genomförda genomgång av det transkulturella psykiatriska området.

Nu har han omarbetat och utvidgat sin lärobok, och den andra upplagan är alltså betydligt mera omfattande (250 tättskrivna dubbelspaltiga sidor) med en mycket bred genomgång av hela det transkulturella psykiatriska området.

Pfeiffer hade själv studerat latah-reaktionerna på Java, och det har alltså en lite större plats än som annars kunde vara motiverat, men samtidigt är det ett värdefullt exempel på hur man kan studera s k kulturbundna syndrom. Bland de kulturbundna syndromen tar han mycket riktigt upp anorexia nervosa, som ju framför allt är ett europeiskt fenomen. Vi ser gärna egendomligheterna i andra kulturkretsars beteende och har lite svårt att sätta in oss själva i sammanhanget. Andra sådana kulturbundna syndrom är ju den elkänslighets- och amalgamförgiftningsepide mi som sannolikt har nått sin höjdpunkt och är på väg att avta i vårt land.

Rekommenderas som uppslagsverk

Den som vill ha ett uppslagsverk inom området transkulturell psykiatri rekommenderas att skaffa »Transkulturelle Psychiatrie», om inte det tyska språket utgör ett hinder. Här kan man hitta det mesta som har diskuterats i dessa sammanhang, alltifrån historiken över området »jämförande psykiatri» via en diskussion om normalitetsbegreppet, forskningsansatserna och sedan en genomgång av de olika psykiatriska sjukdomstillstånden. Det finns mycket omfattande kapitel om psykoreaktiva

störningar där kulturella faktorer sannolikt har mest betydelse.

Det finns också omfattande kapitel vad gäller traditionella behandlingsmetoder, som ju också i hög grad är kulturellt betingade. Referensförteckningen är mycket omfattande, ca 1 600 referenser – ändå saknas många, något som indikerar omfattningen numera av området transkulturell psykiatri. •

Bokanmälningar i Läkartidningen – syfte och urval

Syftet med Läkartidningens bokanmälningar är att läsarna skall få ett välgrundat omdöme om ny litteratur som intresserar en medicinskt kunnig läsekrets. Böcker som är av intresse för många läkare eller som är pionjärverk på områden i snabb förnyelse prioriteras.

Bokspalterna är inte rätt plats för personlig polemik mot bokförfattarens åsikter – debattinlägg om böcker placeras på debattplats.

För att avgöra om en bok är värd att skaffa eller läsa behöver läsarna besked om t ex

- vetenskaplig kvalitet, aktualitet och praktisk användbarhet i svensk miljö (i arbetet på klinik eller vårdcentral, som uppslagsverk, för grund-, vidare- och efterutbildning);
- hur väl boken uppfyller målgruppernas behov, även pedagogiskt;
- bokens värde i förhållande till andra i Sverige spridda (eller helt nya) arbeten i samma ämne.

Läkartidningens redaktion väljer böcker för anmälan samt recensenter, men vi välkomnar förslag om utländska böcker som bör anmälas därför att de är av stort intresse för vår breda läsekrets.

Skriv inte anmälan spontant utan att du fått klarsignal från bokredaktionen. Risken för dubbelarbete är annars stor.